

Ersättningsrättsliga frågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet drygt 40 motionsyrkanden rörande skadeståndsrättsliga och försäkringsrättsliga frågor. En motion har väckts under den allmänna motionstiden år 2004 och övriga under den allmänna motionstiden 2005.

De skadeståndsrättsliga frågorna gäller ersättning för sorg och saknad, skadeståndsansvar för atomskador, skadeståndsansvar för multinationella företag, vårdnadshavares tillsynsplikt och skadeståndsansvar, solidariskt skadeståndsansvar för personer under 18 år, betalning av skadestånd i brottmål, regressrätt för arbetsgivare, skadestånd på grund av sexuella trakasserier och rätt till ersättning för vissa skyddsåtgärder.

De försäkringsrättsliga frågorna rör företagares försäkringsskydd, försäkringsbolags tillgång till patientjournaler, överfallsskyddet i hemförsäkringar, nedsättning av försäkringsersättning, information vid försäkringsfall, könsneutrala försäkringspremier, uppföljning av den nya försäkringsavtalslagen, utvidgat ansvar för trafikförsäkringen, jämkning av trafikskadeersättning, handläggning av trafikskadeärenden och patientskadelagen.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden och hänvisar till pågående arbete och riksdagens tidigare ställningstaganden.

I betänkandet finns 16 reservationer och 2 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Utskottets överväganden	7
Inledning	7
Ersättning för sorg och saknad	7
Skadeståndsansvar för atomskador	9
Skadeståndsansvar för multinationella företag	11
Vårdnadshavares tillsynsplikt och skadeståndsansvar	14
Solidariskt skadeståndsansvar för personer under 18 år	15
Betaling av skadestånd i brottmål	16
Regressrätt för arbetsgivare	17
Skadestånd på grund av sexuella trakasserier	18
Rätt till ersättning för vissa skyddsåtgärder	20
Företagares försäkringsskydd	21
Försäkringsbolags tillgång till patientjournaler	22
Överfallsskyddet i hemförsäkringar	23
Nedsättning av försäkringsersättning	24
Information vid försäkringsfall	25
Könsneutrala försäkringspremier	26
Uppföljning av den nya försäkringsavtalslagen	28
Utvidgat ansvar för trafikförsäkring	29
Jämkning av trafikskadeersättning	31
Handläggning av trafikskadeärenden	33
Patientskadelagen	35
Reservationer	37
1. Skadeståndsansvar för atomskador, punkt 2 (fp)	37
2. Skadeståndsansvar för multinationella företag, punkt 3 (v, c)	37
3. Vårdnadshavares tillsynsplikt och skadeståndsansvar, punkt 4 (m, fp, kd, c)	38
4. Solidariskt skadeståndsansvar för personer under 18 år, punkt 5 (fp, kd)	39
5. Betaling av skadestånd i brottmål, punkt 6 (m)	39
6. Regressrätt för arbetsgivare, punkt 7 (m, kd, c)	40
7. Skadestånd på grund av sexuella trakasserier, punkt 8 (v)	40
8. Rätt till ersättning för vissa skyddsåtgärder, punkt 9 (m, fp, kd, c)	41
9. Företagares försäkringsskydd, punkt 10 (m, fp, kd, c)	42
10. Överfallsskyddet i hemförsäkringar, punkt 12 (v, c)	42
11. Nedsättning av försäkringsersättning, punkt 13 (v)	43
12. Uppföljning av den nya försäkringsavtalslagen, punkt 16 (fp)	44
13. Utvidgat ansvar för trafikförsäkringen, punkt 17 (m, fp, kd, c)	44
14. Jämkning av trafikskadeersättning, punkt 18 (m, fp, kd, c)	45
15. Handläggning av trafikskadeärenden, punkt 19 (v, c)	45
16. Handläggning av trafikskadeärenden, punkt 19 (fp)	46
Särskilda yttranden	48
1. Skadeståndsansvar för atomskador, punkt 2 (v)	48
2. Rätt till ersättning för vissa skyddsåtgärder, punkt 9 (v)	48

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag	49
Motion från allmänna motionstiden hösten 2004	49
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	49

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

- 1. Ersättning för sorg och saknad**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju381 yrkande 21.
- 2. Skadeståndsansvar för atomskador**
Riksdagen avslår motion 2005/06:N436 yrkande 6.
Reservation 1 (fp)
- 3. Skadeståndsansvar för multinationella företag**
Riksdagen avslår motion 2005/06:L374 yrkandena 1 och 2.
Reservation 2 (v, c)
- 4. Vårdnadshavares tillsynsplikt och skadeståndsansvar**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju478 yrkande 5, 2005/06:Ju532 yrkande 4 och 2005/06:Ju533 yrkande 10.
Reservation 3 (m, fp, kd, c)
- 5. Solidariskt skadeståndsansvar för personer under 18 år**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju478 yrkande 17, 2005/06:Ju533 yrkande 9 och 2005/06:L357.
Reservation 4 (fp, kd)
- 6. Betalning av skadestånd i brottmål**
Riksdagen avslår motion 2005/06:L273 yrkande 2.
Reservation 5 (m)
- 7. Regressrätt för arbetsgivare**
Riksdagen avslår motion 2005/06:L354.
Reservation 6 (m, kd, c)
- 8. Skadestånd på grund av sexuella trakasserier**
Riksdagen avslår motion 2004/05:Sk349.
Reservation 7 (v)
- 9. Rätt till ersättning för vissa skyddsåtgärder**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju380 yrkande 18.
Reservation 8 (m, fp, kd, c)
- 10. Företagares försäkringsskydd**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L373 yrkande 1, 2005/06:T498 yrkande 4 och 2005/06:N242 yrkande 5.
Reservation 9 (m, fp, kd, c)

11. Försäkringsbolags tillgång till patientjournaler

Riksdagen avslår motion 2005/06:L333.

12. Överfallsskyddet i hemförsäkringar

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L241 och 2005/06:L265 yrkande 2.

Reservation 10 (v, c)

13. Nedsättning av försäkringsersättning

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju386 yrkande 9.

Reservation 11 (v)

14. Information vid försäkringsfall

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L213 och 2005/06:L344.

15. Könsneutrala försäkringspremier

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L298, 2005/06:L353 och 2005/06:L364.

16. Uppföljning av den nya försäkringsavtalslagen

Riksdagen avslår motion 2005/06:L373 yrkande 6.

Reservation 12 (fp)

17. Utvidgat ansvar för trafikförsäkringen

Riksdagen avslår motion 2005/06:T497 yrkande 25.

Reservation 13 (m, fp, kd, c)

18. Jämkning av trafikskadeersättning

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju382 yrkande 4, 2005/06:L204, 2005/06:L211, 2005/06:L217, 2005/06:L347, 2005/06:L373 yrkande 4 och 2005/06:T560 yrkande 2.

Reservation 14 (m, fp, kd, c)

19. Handläggning av trafikskadeärenden

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L249 yrkandena 1–3, 2005/06:L308 och 2005/06:L373 yrkande 3.

Reservation 15 (v, c)

Reservation 16 (fp)

20. Patientskadelagen

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L246 yrkandena 1 och 2 samt 2005/06:L327 yrkandena 1–3.

Stockholm den 14 februari 2006

På lagutskottets vägnar

Inger René

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger René (m), Marianne Carlström (s), Raimo Pärssinen (s), Christina Nenes (s), Hillevi Larsson (s), Yvonne Andersson (kd), Tasso Stafilidis (v), Maria Hassan (s), Bertil Kjellberg (m), Rezene Tesfazion (s), Martin Andreasson (fp), Viviann Gerdin (c), Anneli Särnblad (s), Henrik von Sydow (m), Pia Nilsson (s), Johan Löfstrand (s) och Mia Franzén (fp).

Utskottets överväganden

Inledning

I betänkandet behandlar utskottet drygt 40 motionsyrkanden rörande skadeståndsrättsliga och försäkringsrättsliga frågor. En motion har väckts under den allmänna motionstiden år 2004 och övriga under den allmänna motionstiden år 2005. Förslagen i motionerna finns i *bilagan*.

De skadeståndsrättsliga frågorna gäller ersättning för sorg och saknad, skadeståndsansvar för atomskador, skadeståndsansvar för multinationella företag, vårdnadshavares tillsynsplikt och skadeståndsansvar, solidariskt skadeståndsansvar för personer under 18 år, betalning av skadestånd i brottmål, regressrätt för arbetsgivare, skadestånd på grund av sexuella trakasserier och rätt till ersättning för vissa skyddsåtgärder.

De försäkringsrättsliga frågorna rör företagares försäkringsskydd, försäkringsbolags tillgång till patientjournaler, överfallsskyddet i hemförsäkringar, nedsättning av försäkringsersättning, information vid försäkringsfall, könsneutrala försäkringspremier, uppföljning av den nya försäkringsavtalslagen, utvidgat ansvar för trafikförsäkringen, jämkning av trafikskadeersättning, handläggning av trafikskadeärenden och patientskadelagen.

Utskottet kommer att under särskilda rubriker behandla de frågor som har aktualiserats i motionerna. Huvuddelen av yrkandena har tidigare varit föremål för behandling våren 2005 – de skadeståndsrättsliga motionsspörsmålen i betänkande 2004/05:LU17 och de försäkringsrättsliga motionsspörsmålen i betänkande 2004/05:LU4 med anledning av regeringens proposition 2003/04:150 Ny försäkringsavtalslag.

Ersättning för sorg och saknad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om införande av rätt till ersättning för sorg och saknad vid en nära anhörigs död. Utskottet hänvisar till riksdagens tidigare ställningstaganden.

Bakgrund

Sedan den 1 januari 2002 gäller enligt 5 kap. 2 § första stycket 3 skadeståndslagen (1972:207) att en nära anhörig till den som dödats genom en skadeståndsgrundande handling har rätt till ersättning för personskada som åsamkats den anhörige till följd av dödsfallet (prop. 2000/01:68, bet. LU19, rskr. 216). Bestämmelsen infördes bl.a. mot bakgrund av den dom-

stolspraxis som utvecklats, enligt vilken ersättning i vissa fall tillerkänts efterlevande för främst psykiska besvär när en nära anhörig dödats vid en skadeståndsgrundande händelse.

Rätt till ersättning tillkommer den som har stått den avlidne särskilt nära, dvs. främst make, registrerad partner, sambo, barn och föräldrar. En anhörigs rätt till skadestånd är oberoende av grunden för skadeståndsskyldigheten. Således föreligger en lagreglerad rätt till skadestånd oavsett om dödandet har skett uppsåtligt, av grov oaktsamhet, av oaktsamhet som inte är att betrakta som grov eller när den skadeståndsskyldige har ett strikt skadeståndsansvar.

Skadeståndet bestäms enligt 5 kap. 1 § skadeståndslagen. Därmed omfattas ersättning för kostnader, inkomstförlust och ideella förluster till följd av skadan. De ideella förlusterna ersätts som fysiskt och psykiskt lidande av övergående natur (sveda och värk) eller av bestående art (lyte eller annat stadigvarande men). I förekommande fall kan även ersättning för särskilda olägenheter betalas.

Någon särskild ersättningspost för sorg och saknad finns inte i skadeståndslagen.

Motionen

Johan Pehrson m.fl. (fp) anser i motion Ju381 att skadeståndslagen bör ses över i syfte att införa en rätt till ersättning för sorg och saknad. Enligt motionärerna skulle en sådan rätt innebära en viss upprättelse för anhöriga. I motionen begärs ett tillkännagivande med detta innehåll (yrkande 21).

Tidigare behandling

I den ovan nämnda propositionen (prop. 2000/01:68) gjorde regeringen bedömningen att någon särskild ersättningspost för sorg och saknad då en nära anhörig avlidit genom en skadeståndsgrundande handling inte borde införas. I lagstiftningsärendet väcktes motionsyrkanden om att en sådan särskild rätt borde införas. Dessa motionsyrkanden avstyrktes, och riksdagen följde utskottet (bet. 2000/01:LU19, rskr. 216).

Utskottet ansåg att det fanns flera omständigheter som talade emot en särskild rätt till ersättning för sorg och saknad. En sådan rätt skulle vara en principiell nyhet i svensk skadeståndsrätt, och en seriös bedömning av frågan borde därmed åtföljas av överväganden om en motsvarande eller liknande rätt bör finnas i andra sammanhang, t.ex. en rätt till ersättning för de känslor av ledsnad och bedrövelse som normalt följer med att ett barn skadas eller förlusten av ägodelar i samband med en brand. Utskottet ifrågasatte också om skadeståndsrätten över huvud taget är ett ändamålsenligt instrument för att ge ersättning för känslor som sorg och saknad. Vidare pekade utskottet på att det i praktiken inte är någon större skillnad mellan en rätt till ersättning för psykiska besvär som normalt inte behöver styrkas med läkarintyg eller liknande utredning och en rätt till ersättning för sorg och saknad. Utskottet menade att de praktiska konsekvenserna av att ersätt-

ningen avser psykiska besvär, och inte sorg och saknad, framför allt torde visa sig däri att en rätt i enskilda fall till ersättning utöver ett schablonbe-
lopp fordrar en särskild utredning som påvisar ovanligt omfattande psy-
kiska besvär.

Utskottet har vid flera tillfällen härefter, senast våren 2005 i sitt av riksdagen godkända betänkande 2004/05:LU17, avstyrkt motionsyrkanden om att särskild ersättning för sorg och saknad skall införas. I dessa sammanhang har utskottet hänvisat till de ställningstaganden som gjordes i ovan nämnda lagstiftningsärendet.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening har det inte framkommit några skäl för riksdagen att frångå sina tidigare ställningstaganden. Utskottet kan inte finna annat än att de år 2002 införda ändringarna i skadeståndslagen om en uttrycklig möjlighet till ersättning för personskada som åsamkats en nära anhörig till den som dödat genom en skadeståndsgrundande handling fått en ändamåls-
enlig utformning med möjlighet till viss upprättelse för anhöriga.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion Ju381 yrkande 21.

Skadeståndsansvar för atomskador

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som rör skadeståndsansvar för atomskador. Utskottet hänvisar till pågående utredningsarbete.

Jämför reservation 1 (fp) och särskilt yttrande 1 (v).

Bakgrund

Regler om ansvar för skador som uppkommer i samband med verksamhet inom atomanläggningar finns i atomansvarighetslagen (1968:45). Denna lag bygger på två internationella konventioner. Den ena konventionen är 1960 års Pariskonvention om skadeståndsansvar på atomenergins område, som föreskriver att innehavaren av en atomanläggning är ansvarig för atomskador oberoende av vållande, dvs. innehavarens ansvar är strikt. Den andra konventionen är en i Bryssel år 1963 avslutad tilläggskonvention till Pariskonventionen, som innehåller regler om kompletterande ersättning av statsmedel vid atomskador. Både Pariskonventionen och Brysselkonventionen har tillkommit inom ramen för verksamheten inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och syftar till en enhetlig regional reglering av atomansvarsfrågan i Västeuropa. Sverige har tillträtt båda konventionerna.

Den 12 februari 2004 hölls mellan konventionsstaterna till Pariskonventionen och tilläggskonventionen en diplomatkonferens för att anta ändringar av konventionerna. Den revisionsakt som antogs vid detta tillfälle innebär att ett stort antal artiklar ändras i båda konventionerna och att ett antal nya artiklar tillkommer. Ansvarsbeloppet enligt den reviderade Pariskonventionen är – till skillnad från den ursprungliga konventionen – uttryckt som ett minimibelopp. Den stat som önskar det kan alltså fastställa ett högre belopp eller bestämma att det inte skall gälla någon begränsning för anläggningsinnehavarens ansvar. Ändringarna av Pariskonventionen innebär således en möjlighet att ålägga anläggningsinnehavare ett obegränsat ansvar.

Motionen

Eva Flyborg m.fl. (fp) anför i motion N436 att Pariskonventionen nyligen ändrats bl.a. på det sättet att ansvarsbeloppen höjts kraftigt. Enligt motionärernas uppfattning bör atomansvarighetslagen anpassas till de nya nivåerna enligt Pariskonventionen. Ett tillkännagivande yrkas med detta innehåll (yrkande 6).

Pågående arbete

Regeringen beslutade i november 2004 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av atomansvaret (dir. 2004:160). Utredningen har antagit namnet Atomansvarsutredningen. I direktiven anförts att regeringen anser det önskvärt att Sverige kan tillträda ändringsprotokollen till Pariskonventionen och tilläggskonventionen som genom bl.a. de väsentligt höjda ansvarsbeloppen och möjligheten till ett obegränsat ansvar medför en uppenbar förbättring av det ersättningsrättsliga skyddet vid atomolyckor. De reviderade konventionerna fyller en viktig funktion när det gäller skyddet av skadelidande i händelse av en atomolycka.

Den särskilda utredaren skall ta fram ett underlag för bedömningen av om Sverige bör tillträda de reviderade versionerna av konventionen om skadeståndsansvar på atomenergins område och konventionen om tillägg till Pariskonventionen samt om Sverige bör tillträda konventionen om supplerande ersättning för atomskada. Utredaren skall också föreslå de lagändringar som behövs för att dessa instrument skall kunna tillträdas eller som bedöms lämpliga i samband med tillträde. Vidare skall utredaren föreslå hur ett obegränsat ansvar för innehavare av atomanläggningar bör genomföras i atomansvarighetslagen, föreslå till vilken nivå ansvaret skall vara täckt av försäkring eller annan finansiell säkerhet samt utreda vilka typer av försäkringslösningar och finansiella säkerheter som finns att tillgå eller kan skapas och, i syfte att nå så höga ersättningsnivåer som möjligt, föreslå system där ekonomiska säkerheter eller garantier utnyttjas som komplement till ansvarsförsäkringen.

Genom tilläggsdirektiv (dir. 2006:6) har tiden för redovisningen av uppdraget förlängts, vilket innebär att utredningen skall redovisa resultatet av arbetet senast den 28 april 2006.

Utskottets ställningstagande

Av den ovan lämnade redovisningen av pågående arbete kan inte dras någon annan slutsats än att det inte föreligger några som helst meningsmotsättningar mellan regeringen och motionärerna; såväl regeringen som motionärerna anser det önskvärt att Sverige kan tillträda ändringsprotokollen till Pariskonventionen och tilläggskonventionen och att frågan för närvarande övervägs av Atomansvarsutredningen.

Enligt utskottets mening bör resultatet av det pågående utredningsarbetet inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagen. Riksdagen bör således avslå motion N436 yrkande 6.

Skadeståndsansvar för multinationella företag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skadeståndsansvar för multinationella företag. Utskottet hänvisar till pågående arbete på såväl nationell som internationell nivå.

Jämför reservation 2 (v, c).

Motionen

Birgitta Ohlsson (fp) anför i motion L374 att Sverige aktivt skall stödja de länder som behöver hjälp med att bygga upp fungerande marknader. För att en marknadsekonomi skall fungera smidigt i en värld där länder befinner sig på olika nivåer i fråga om välbefinnande, demokrati och utveckling krävs enligt motionären tydliga regler så att inte den svagare parten blir utnyttjad. Detta som ett led i att främja bl.a. miljöhänsyn, respekt för mänskliga rättigheter och social rättvisa.

Motionären menar att bestämmelser om skadeståndsansvar har stor betydelse i det här sammanhanget. I motionen begärs ett tillkännagivande om att multinationella företag som orsakar stora skador i ett annat land än det land där moderbolaget har sitt säte inte skall kunna undgå skadeståndsansvar genom att föra över tillgångar till moderbolaget och låta det utländska dotterbolaget försättas i konkurs (yrkande 1). Det bör därutöver, enligt motionärens mening, vara möjligt att rikta ett skadeståndskrav direkt mot moderbolaget av skadelidande i ett annat land (yrkande 2).

Pågående arbete

År 1976 förhandlade medlemsländerna inom OECD fram riktlinjer för multinationella företag som innehåller gemensamma rekommendationer till företagen från medlemsländernas regeringar. Riktlinjerna har därefter omförhandlats vid flera tillfällen, senast år 2000. Genom den senaste revideringen breddades riktlinjerna till att gälla företagens verksamhet i alla länder och att även omfatta företagens arbete med miljö och mot korrup-tion. Riktlinjerna, som är frivilliga, innehåller bl.a. en övergripande policy om att företagen bör bidra till ekonomisk, social och miljömässig utveckling i syfte att uppnå en hållbar utveckling, respektera de mänskliga rättigheterna för de individer som påverkas av deras verksamhet i linje med värdregeringens internationella skyldigheter och åtaganden samt stimulera uppbyggnad av lokal kapacitet. OECD:s medlemsländer har åtagit sig att främja riktlinjerna bl.a. genom s.k. nationella kontaktpunkter.

FN:s Global Compact lanserades av FN:s generalsekreterare Kofi Annan år 1999. Initiativet syftar till att företag skall ta ett aktivt ansvar för tio internationellt erkända principer inom områdena mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och korrup-tion. Under 2005 presenteras ett nytt arbetsprogram med fokus på genomförande, stöd och uppföljning av företags arbete med att införa principerna i sin affärsverksamhet. Sverige har lämnat finansiellt stöd till Global Compact sedan starten och är den största givaren.

Initiativet Globalt Ansvar lanserades av regeringen i mars 2002 för att stimulera näringslivet att verka för en hållbar global utveckling genom ökat socialt och miljömässigt ansvar. Svenska företag uppmanades att bli ambassadörer för mänskliga rättigheter, drägliga ekonomiska och sociala villkor samt en god miljö. Utgångspunkten är OECD:s riktlinjer för multinationella företag och principerna i FN:s Global Compact. Globalt Ansvars tre övergripande mål är att bidra till förverkligandet av mänskliga rättigheter och en rättvis hållbar global utveckling, att stärka svenska företags konkurrenskraft samt att öka kunskapen om och efterlevnaden av de multi-laterala regelverken.

Genom Globalt Ansvar verkar regeringen för att stimulera kunskaps- och erfarenhetsutbyte om frågor som rör socialt och miljömässigt ansvar i företagens internationella verksamhet. Genom seminarier och möten mellan företag, fackföreningar, enskilda organisationer, myndigheter, FN och forskare m.fl. görs ansträngningar att identifiera hur detta ansvar kan omsät-tas i praktiken. Sveriges utlandsmyndigheter är en viktig resurs i detta arbete, och ambitionen är att ytterligare förstärka deras roll. Sverige har också för avsikt att ta initiativ till ett samarbete med de länder som har en liknande inställning i dessa frågor. Staten skall självklart vara ett föredöme i att främja social och miljömässig hänsyn. Arbetet har därför initierats inom en rad andra politikområden som offentlig upphandling, statlig ägar-politik, utvecklingssamarbete samt statsstödd exportfinansiering.

I regeringens skrivelse 2005/06:9 Ökad välfärd och global utveckling – svensk handelspolitik i WTO:s Doharunda anför regeringen att Sverige redan ligger långt framme i arbetet med företagens sociala och miljömässiga ansvar, men att regeringen vill gå ännu längre. Särskilt i tider som präglas av hot om ökad protektionism måste vikten av sociala värden och vårt gemensamma ansvar för en rättvis globalisering tydligt markeras anför regeringen vidare. Öppen handel är en svåröverskattad motor för global utveckling, men den måste kombineras med socialt ansvar – inte bara från riksdag och regering utan även från andra viktiga samhällsaktörer, inte minst företagen. Därför vill regeringen nu öka det mellanstatliga samarbetet, höja tempot i de nationella satsningarna och följa upp ett svenskt initiativ om en effektivare efterlevnad av OECD:s riktlinjer. En särskild satsning på företagens sociala och miljömässiga ansvar kommer med början hösten 2005 också att göras inom det handels- och investeringsfrämjande arbetet.

Tidigare behandling

Utskottet har senast våren 2005 i sitt av riksdagen godkända betänkande 2004/05:LU17 behandlat motsvarande motionsyrkanden. I betänkandet konstaterade utskottet att det pågår arbete på såväl nationell som internationell nivå som får anses ligga i linje med vad som anförs i motionen. Utskottet anförde vidare att det är av stor vikt att Sverige aktivt deltar i det internationella arbete som rör frågor om multinationella företags ansvar för sin verksamhet i olika avseenden. Utskottet ansåg dock inte att det var påkallat med någon åtgärd från riksdagen med anledning av den då aktuella motionen, varför den avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill än en gång understryka vikten av att Sverige aktivt deltar i det internationella arbete som rör frågor om multinationella företags ansvar för sin verksamhet i olika avseenden.

Därutöver bör nämnas att det inom EU redan finns gemensamma regler om vilka domstolar som skall ta hand om skadestandsfrågor och som ser till att domar på skadestånd också kan verkställas om den som orsakar skadan finns i ett annat medlemsland. Arbetet drivs nu vidare med att förhandla fram gemensamma regler för vilket lands lag som skall tillämpas i de internationella situationerna. I förhandlingarna om den s.k. Rom II-förordningen driver regeringen en linje som tillgodoser den skadelidandes intresse. Lagen på den plats där skadan uppkommer skall i första hand tillämpas. För exempelvis miljöskador skall den skadelidande också ha möjlighet att välja lagen i landet där den händelse som orsakade skadan inträffade, om den är mer förmånlig. Regeringen stöder också ett fortsatt arbete på global nivå i samma riktning.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion L374 yrkandena 1 och 2.

Vårdnadshavares tillsynsplikt och skadeståndsansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör vårdnadshavares tillsynsplikt och skadeståndsansvar. Utskottet hänvisar till nuvarande bestämmelser.

Jämför reservation 3 (m, fp, kd, c).

Bakgrund

I 6 kap. 2 § andra stycket föräldrabalken regleras vårdnadshavares tillsynsplikt. Enligt bestämmelsen skall vårdnadshavare i syfte att hindra att barnet orsakar skada för någon annan svara för att barnet står under uppsikt eller att andra lämpliga åtgärder vidtas.

Enligt bestämmelsen har vårdnadshavare således ett ansvar för att se till att barnet inte orsakar någon annan en skada. Om vårdnadshavaren försummar detta tillsynsansvar uppsåtligen eller av vårdslöshet kan det medföra skadeståndsskyldighet enligt huvudregeln i skadeståndslagen (2 kap. 1 §). Bestämmelsen innebär således inte att vårdnadshavaren skall anses ha försummat sin tillsynsplikt så snart barnet orsakar en skada. Något allmänt ansvar för bristande uppfostran finns inte för en vårdnadshavare.

I samband med att bestämmelsen i 6 kap. 2 § andra stycket föräldrabalken skärptes anförde regeringen bl.a. att syftet med ett utvidgat skadeståndsansvar främst är preventivt och att avsikten är att få vårdnadshavarna att mer aktivt verka för att deras barn inte orsakar skador. Ett sätt att uppnå detta är, anförde regeringen, att skärpa och precisera kraven på den tillsyn som en vårdnadshavare skall ha över sitt barn. Vad som sålunda anfördes föranledde inga erinringar från riksdagens sida (prop. 1993/94:57, bet. LU9, rskr. 85).

Motionerna

Peter Althin m.fl. (kd) anser i motion Ju478 att högre krav måste ställas på föräldrarna till barn som begår brott. Enligt motionärerna måste därför föräldrarnas skadeståndsansvar skärpas. Ett tillkännagivande yrkas med detta innehåll (yrkande 5).

Johan Linander m.fl. (c) anför i motion Ju532 att det är oerhört viktigt att föräldrar tar ansvar för sina barn. Ett steg på vägen för att tydliggöra föräldrarnas ansvar kan enligt motionärerna vara att ge dem ett ansvar för barnen som medför att de blir skadeståndsskyldiga för sina minderåriga barns handlingar. I motionen begärs ett tillkännagivande med detta innehåll (yrkande 4).

I motion Ju533 yrkar Lars Leijonborg m.fl. ett tillkännagivande om att vårdnadshavare skall göras ekonomiskt ansvariga upp till ett visst belopp för skador som deras barn orsakar (yrkande 10).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att vårdnadshavare redan enligt gällande rätt har en tillsynsplikt och ett skadeståndsansvar för sina barn som ligger i linje med de önskemål som förs fram i motionerna och anser dels att nuvarande regler är väl avvägda, dels att någon översyn för närvarande inte kan anses påkallad.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna Ju478 yrkande 5, Ju532 yrkande 4 och Ju533 yrkande 10.

Solidariskt skadeståndsansvar för personer under 18 år

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om solidariskt skadeståndsansvar för personer under 18 år. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete.

Jämför reservation 4 (fp, kd).

Bakgrund

Av huvudregeln i 2 kap. 1 § skadeståndslagen följer att den som uppsåtligt eller av vårdslöshet vållar personskada eller sakskada skall ersätta skadan. I 2 kap. 4 § skadeståndslagen finns en regel som lindrar det skadeståndsansvar som följer av huvudregeln. Den avser ansvaret för underåriga. Enligt bestämmelsen skall den som i fall som avses i bl.a. 1 § vållar skadan innan han fyllt 18 år ersätta skadan i den mån det är skäligt med hänsyn till hans ålder och utveckling, handlingens beskaffenhet, föreliggande ansvarsförsäkring och andra ekonomiska förhållanden samt övriga omständigheter.

Skadeståndets storlek bestäms alltså utifrån förhållandena i det enskilda fallet, och det är t.o.m. möjligt att låta skadeståndsskyldigheten helt falla bort.

Om två eller flera skall ersätta samma skada gäller enligt huvudregeln i 6 kap. 4 § skadeståndslagen att de svarar solidariskt för skadeståndet. Det innebär att den skadelidande kan kräva ut hela skadeståndsbeloppet från vilken som helst av dem. Den som har betalat skadeståndet har rätt till återkrav från var och en av de medansvariga.

Motionerna

Catherine Persson (s) begär i motion L357 ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till en översyn av reglerna om solidariskt skadeståndsansvar för unga lagöverträdare.

Peter Althin m.fl. (kd) anser i motion Ju478 att det solidariska skadeståndsansvaret för unga brottslingar bör avskaffas. Ett tillkännagivande begärs i enlighet härmed (yrkande 17). Liknande krav framställs i motion Ju533 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) (yrkande 9).

Pågående arbete

Barnombudsmannen och Konsumentombudsmannen har hösten 2003 i en skrivelse till regeringen lämnat förslag till åtgärder för att minska barns skuldsättning. I skrivelsen föreslås bl.a. att det solidariska skadeståndsansvaret vid brott av flera medverkande bör ses över när det gäller personer under 18 år.

Utredningen om förmyndare, gode män och förvaltare har behandlat frågan om underårigas skulder på grund av brott i betänkandet (SOU 2004:112) Frågor om förmyndare och ställföreträdare för vuxna. I betänkandet anför utredningen att syftet med den åtgärd som Barnombudsmannen och Konsumentombudsmannen efterlyser till betydande del kan tillgodoses genom tillämpning av jämkningsreglerna i 2 kap. 4 § skadeståndslagen.

Utredningsbetänkandet har remissbehandlats, och enligt uppgift från Justitiedepartementet är en proposition planerad att överlämnas till riksdagen våren 2007.

Utskottets ställningstagande

Av vad som redovisats ovan framgår att frågan om solidariskt skadeståndsansvar för personer under 18 år har behandlats av Utredningen om förmyndare, gode män och förvaltare. Utskottet anser att resultatet av det pågående beredningsarbetet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagen, varför motionerna L357, Ju478 yrkande 17 och Ju533 yrkande 9 bör avslås.

Betalning av skadestånd i brottmål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande som rör betalning av skadestånd i brottmål. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete.

Jämför reservation 5 (m).

Motionen

Inger René m.fl. (m) anför i motion L273 att en person som dömts att betala skadestånd i ett brottmål ofta inte får tillräcklig information för att kunna betala skulden. Detta leder till att personer i onödan registreras hos

kronofogdemyndigheten och får betalningsanmärkningar. I motionen begärs ett tillkännagivande om att rutinerna för betalning av skadestånd i brottmål snarast måste förbättras (yrkande 2).

Pågående arbete

Riksskatteverket, nuvarande Skatteverket, har i en framställan till regeringen våren 2003 påtalat behovet av att underlätta för den som skall betala skadestånd i brottmål.

Skrivelsen är föremål för beredning inom Justitiedepartementet.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening är det angeläget att den problematik som beskrivs i motionen får en snabb lösning. Det kan inte ligga i någons intresse att den som vill göra rätt för sig inte får tillräcklig information om hur detta skall gå till och därför i slutändan riskerar betalningsanmärkningar. Frågan är emellertid genom Skatteverkets framställan uppmärksammas och föremål för överväganden inom Justitiedepartementet. Enligt utskottets mening bör resultatet av det pågående arbetet inte föregripas, varför motion L273 yrkande 2 bör avslås.

Regressrätt för arbetsgivare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om regressrätt för arbetsgivare. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete.

Jämför reservation 6 (m, kd, c).

Bakgrund

Regler om att en person som har tillfogats personskada kan få ersättning för såväl ekonomisk som ideell skada finns i 5 kap. skadeståndslagen. Som ekonomisk skada ersätts bl.a. sjukvårdskostnader och inkomstförlust. Vid bestämmande av ersättning för inkomstförlust skall enligt 3 § avräknas vissa förmåner som den skadelidande med anledning av förlusten har rätt till, såsom ersättning som betalas på grund av obligatorisk försäkring enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Vidare skall avräknas pension eller annan periodisk ersättning eller sjuklön, om förmånen betalas av en arbetsgivare eller på grund av en försäkring som är en anställningsförmån. Bestämmelser om sjuklön finns i lagen (1991:1047) om sjuklön.

Bestämmelsen i 5 kap. 3 § skadeståndslagen om avräkning för sjuklön innebär att sjuklönen, oavsett om den utgår enligt lag eller avtal, samordnas med skadeståndet och minskar skadevållarens skadeståndsskyldighet. Detta medför att arbetsgivaren inte har möjlighet att regressa för sjuklönen gentemot skadevållaren eller hans försäkringar.

Pågående arbete

Frågan om arbetsgivarens regressrätt för sjuklön till arbetstagare som skadats genom någon annans vållande har behandlats av Personskadekommittén i betänkandet (SOU 2002:1) Samordning och regress. En majoritet inom kommittén anser att arbetsgivarna bör ges en möjlighet att få tillbaka sina kostnader i dessa situationer, medan en minoritet tar avstånd från denna tanke.

Personskadekommitténs betänkande har remissbehandlats, och enligt uppgift från Justitiedepartementet pågår beredning av kommitténs förslag.

Motionen

Johan Linander och Roger Tiefensee (båda c) anser i motion L354 att Personskadekommitténs förslag om regressrätt för arbetsgivare vid personskada snarast bör genomföras. I motionen begärs ett tillkännagivande i enlighet härmed.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening bör resultatet av den pågående beredningen av Personskadekommitténs förslag inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagen. Motion L354 bör således avslås.

Skadestånd på grund av sexuella trakasserier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om skadestånd på grund av sexuella trakasserier. Utskottet hänvisar till riksdagens tidigare ställningstaganden.

Jämför reservation 7 (v).

Bakgrund

Ersättning i form av skadestånd för förlorad arbetsförtjänst är skattepliktig även om den inte utgår som livränta eller på grund av tjänst och oavsett om ersättningen utbetalas från försäkring eller direkt av den ersättningskyldige. Om ett skadestånd utgör gottgörelse för själsligt lidande (t.ex. ärekränkning, sveda och värk eller lyte och men) är det att anse som ideellt

skadestånd. Sådana engångsbelopp är undantagna från beskattning om de inte har ett sådant samband med en anställning att beloppen ändå är skattepliktiga.

Enligt 38 § lagen (1982:80) om anställningsskydd har arbetstagare rätt till skadestånd om arbetsgivaren brutit mot lagen, såsom då arbetsgivare utan giltig grund sagt upp eller avskedat arbetstagaren. Regeringsrätten har konstaterat att allmänt skadestånd som utgått på grund av felaktig uppsägning enligt denna paragraf utgör skattepliktig inkomst av tjänst (se rättsfallen RÅ 80 1:10, RÅ 87 ref. 10).

När det gäller sexuella trakasserier finns i jämställdhetslagen (1991:433) en skadeståndssanktionerad skyldighet för en arbetsgivare att vidta utredningsåtgärder och andra åtgärder vid ett påstående om att sådana trakasserier förekommer på arbetsplatsen. Om arbetsgivaren inte fullgör dessa skyldigheter skall arbetsgivaren betala skadestånd till arbetstagaren för den kränkning som underlåtenheten innebär. – Kammarrätten i Göteborg har i en dom den 14 september 1999 funnit att en utgiven kompensation för själsligt lidande utgjorde skattepliktig inkomst av tjänst.

Motionen

Tasso Stafilidis m.fl. (v) anser i motion Sk349, som väckts under den allmänna motionstiden 2004, att det inte är rimligt att skadestånd som utgår på grund av sexuella trakasserier på en arbetsplats beskattas. Motionärerna yrkar ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning för att se över skadeståndslagen i syfte att skattebefria dessa ersättningar.

Tidigare behandling

Skatteutskottet har vid ett flertal tillfällen, senast våren 2005, avstyrkt liknande motionsyrkanden (se bet. 2002/03:SkU7, 2003/04:SkU20 och 2004/05:SkU19). Riksdagen har vid samtliga tillfällen följt utskottet.

Vid den senaste behandlingen anförde skatteutskottet att starka kontrollskäl talar för att de ersättningar som en arbetsgivare betalar till en anställd bör vara beskattade. En skattefrihet för ideella skadestånd skulle mycket lätt kunna missbrukas, och möjligheten att komma till rätta med ett sådant missbruk skulle vara liten. Skatteutskottet anförde vidare att nuvarande praxis i fråga om beskattning av skadestånd som har sin grund i anställningsförhållanden är känd, fungerar väl och är också möjlig att förena med de syften som ligger bakom de olika bestämmelserna om ersättning för ideell skada.

Utskottets ställningstagande

Lagutskottet har utifrån sina utgångspunkter inte någon annan uppfattning än skatteutskottet och anser därför att motion 2004/05:Sk349 bör avslås. Därutöver bör understrykas att den omständigheten att ideella skadestånd från arbetsgivare är skattepliktiga utan svårighet torde kunna beaktas vid bestämmandet av skadeståndets storlek.

Rätt till ersättning för vissa skyddsåtgärder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande med krav på införande av en rätt till ersättning för vissa skyddsåtgärder. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete.

Jämför reservation 8 (m, fp, kd, c) och särskilt yttrande 2 (v).

Bakgrund

Frågor om skydd av hotade bevispersoner har övervägts av Personersäkerhetsutredningen (dir. 2001:107). I augusti 2002 överlämnade utredningen delbetänkandet (SOU 2002:71) Nationell handlingsplan mot våld i nära relationer. I utredningsbetänkandet föreslår utredningen att det i skadeståndslagen införs en bestämmelse om skyldighet för gärningsmannen att ersätta målsägandens kostnader för åtgärder som behövs för att skydda sig mot ny brottslighet från samme gärningsman. Skyddsåtgärder som avses är t.ex. flyttning, byte av lås och ändring av telefonabonnemang. För att ersättnings-skyldighet skall föreligga krävs i princip att gärningsmannen begått upprepade brott. Typfallen bör i första hand vara grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning. Skyldighet att utge ersättning bör dock kunna föreligga också vid andra upprepade brott som innefattar ett allvarligt angrepp och vid enstaka mycket allvarliga brott. En ytterligare förutsättning för ersättningsskyldighet bör, enligt utredningen, vara att skyddsåtgärderna i sammanhanget framstår som skäligen.

Personersäkerhetsutredningens delbetänkande har remissbehandlats, och enligt uppgift från Justitiedepartementet pågår beredning av kommitténs förslag.

Motionen

Johan Pehrson m.fl. (fp) anför i motion Ju380 att våldsbrott mot kvinnor orsakar inte bara psykiska och fysiska skador utan våldet medför ofta även skador på t.ex. möbler. Enligt gällande regler kan kvinnan inte få ersättning för t.ex. byte av lås, installering av larm och ändring av telefonabonnemang. Enligt motionärerna är detta inte rimligt. Motionärerna anser att

det bör införas en rätt till ersättning för vissa skyddsåtgärder i enlighet med vad som föreslagits av Person säkerhetsutredningen. I motionen begärs ett tillkännagivande med detta innehåll (yrkande 18).

Utskottets ställningstagande

Av vad som redovisats ovan framgår att Person säkerhetsutredningens förslag är föremål för beredning inom Justitiedepartementet. Enligt utskottets mening bör resultatet av det pågående beredningsarbetet inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagen. Motion Ju380 yrkande 18 bör därför avslås.

Företagares försäkringsskydd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som gäller kontraheringsplikt vid företagsförsäkring. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete.

Jämför reservation 9 (m, fp, kd, c).

Motionerna

Mia Franzén m.fl. (fp) anser i motion L373 att det finns anledning för regeringen att se över förutsättningarna för vissa företagare att teckna försäkring för sina verksamheter. Ett tillkännagivande begärs i enlighet härmed (yrkande 1).

I motion T498 anför Karin Pilsäter och Mia Franzén (båda fp) att försäkringsbolagens riskbedömningar innebär att den som driver verksamhet i utsatta förortsområden får höga kostnader för sitt försäkringsskydd. Enligt motionärerna är det inte rimligt att personer som driver verksamhet i sådana områden skall drabbas av höga försäkringspremier på grund av polisens bristande resurser. I motionen föreslås att det bör göras en utredning och konsekvensanalys av det rådande försäkringssystemet. Ett tillkännagivande begärs med detta innehåll (yrkande 4).

I motion N242 anser Tobias Krantz (fp) att företagarnas försäkringsskydd måste stärkas. Det bör, enligt motionärens mening, övervägas om försäkringsbolagen skall vara skyldiga att erbjuda ett grundläggande försäkringsskydd till företag på samma sätt som enskilda. Ett tillkännagivande begärs med detta innehåll (yrkande 5).

Pågående arbete

Som framgår av motionerna finns i dag inte någon kontraheringsplikt vid företagsförsäkring. I proposition 2003/04:150 Ny försäkringsavtalslag anförde regeringen att man skulle överväga om en utredning bör tillsättas

med uppdrag att se över bestämmelserna om företagsförsäkring med särskild hänsyn till små och medelstora företag. Vidare anfördes att den fråga som då bör belysas är behovet av en s.k. kontraheringsplikt vid företagsförsäkring. I propositionen redovisades att visst förberedande arbete med sikte på en sådan utredning pågick inom Justitiedepartementet.

Som ett led i det pågående arbetet har inom Justitiedepartementet utarbetats departementspromemorian (Ds 2005:42) Kontraheringsplikt vid företagsförsäkring m.m. – en diskussionspromemoria. Enligt promemorian saknas tillräckliga skäl att föreslå en sådan plikt vid företagsförsäkring, och promemorian utmynnar inte i något sådant förslag.

Enligt uppgift från Justitiedepartementet skall departementspromemorian bli föremål för remissbehandling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det pågår arbete inom Justitiedepartementet med de frågor som tas upp i motionerna. Enligt utskottets mening bör resultatet av arbetet inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagen, varför motionerna L373 yrkande 1, T498 yrkande 4 och N242 yrkande 5 bör avslås.

Försäkringsbolags tillgång till patientjournaler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om försäkringsbolags tillgång till patientjournaler. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete.

Bakgrund

I departementspromemorian (Ds 2005:13) Försäkringsbolags tillgång till patientjournaler har en analys gjorts rörande försäkringsbolags tillgång till patientjournaler. Utredningen anser sammantaget att försäkringsbolagens möjligheter att med stöd av fullmakt begära in kompletta patientjournaler direkt från hälso- och sjukvården bör begränsas. Det starkaste skälet för utredningens ställningstagande är att det intrång i den personliga integriteten som följer av bolagens tillgång till överskottsinformation inte kan accepteras. Försäkringsbolagens behov av information om den enskildes hälsa får i stället tillgodoses genom preciserade frågor som läkare och andra behöriga uppgiftslämnare besvarar genom intyg eller bearbetade journalutdrag.

Enligt uppgift från Justitiedepartementet har departementspromemorian varit föremål för remissbehandling, och den bereds för närvarande inom departementet.

Motionen

Carina Moberg (s) begär i motion L333 ett tillkännagivande om att förslagen i departementspromemorian (Ds 2005:13) Försäkringsbolags tillgång till patientjournaler snarast bör genomföras.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening bör resultatet av det pågående beredningsarbetet inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida, varför utskottet föreslår att motion L333 avslås.

Överfallsskyddet i hemförsäkringar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om överfallsskyddet i hemförsäkringar. Utskottet hänvisar till en aviserad översyn.

Jämför reservation 10 (v, c).

Motionerna

Tasso Stafilidis m.fl. (v) konstaterar i motion L241 att en hemförsäkring inte täcker skador orsakade av våld i hemmet. Detta beror på att många försäkringsbolag gjort undantag i försäkringsvillkoren för rätten till ersättning när försäkringstagaren utsatts för våld i hemmet av närstående. Motionärerna anser att det är beklagligt att frågan inte berördes i lagstiftningsärendet om en ny försäkringsavtalslag. Enligt motionärerna är det tydligt att avtalsfriheten i detta fall vilar på en manlig norm, vilket leder till oacceptabla konsekvenser för kvinnor och barn som blivit misshandlade av sina familjemedlemmar. Motionärerna anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att överfallsskyddet i hemförsäkringen även skall gälla för personer som utsatts för våld av en medförsäkrad familjemedlem.

I motion L265 föreslår Annika Qarlsson och Birgitta Carlsson (båda c) ett tillkännagivande om att överfallsskyddet i hemförsäkringar skall gälla även när brott har begåtts mellan makar eller sambor (yrkande 2).

Tidigare behandling

Utskottet har senast våren 2005 i sitt av riksdagen godkända betänkande 2004/05:LU17 behandlat och avstyrkt motsvarande motionsyrkanden. I betänkandet beklagade utskottet att några närmare överväganden i frågan inte redovisats i lagstiftningsärendet om en ny försäkringsavtalslag. Utskottet utgick från att regeringen inom ramen för det fortsatta uppföljningsarbetet med den nya försäkringsavtalslagen kommer att överväga behovet av

en reglering för den situation som behandlas i motionerna. Visar det sig att behov av lagstiftning föreligger förutsätter utskottet att regeringen återkommer till riksdagen med ett lagförslag.

Utskottets ställningstagande

Enligt vad utskottet erfarit från Justitiedepartementet avser man att göra en översyn av den aktuella frågan om överfallsskyddet i hemförsäkringar. Med hänsyn härtill föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna L241 och L265 yrkande 2.

Nedsättning av försäkringsersättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om nedsättning av försäkringsersättning. Utskottet hänvisar till gällande bestämmelser.

Jämför reservation 11 (v).

Bakgrund

I försäkringsavtalslagen, som trädde i kraft den 1 januari 2006, finns bestämmelser om bl.a. individuell personförsäkring som är tvingande. Lagen innehåller bestämmelser om vad som skall gälla vid framkallande av försäkringsfallet från den försäkrades sida.

Enligt 12 kap. 9 § gäller att om den försäkrade vid sjuk- eller olycksfallsförsäkring genom grov vårdslöshet har framkallat ett försäkringsfall eller förvärrat dess följder, kan ersättningen sättas ned såvitt angår honom efter vad som är skäligt med hänsyn till hans förhållanden och omständigheterna i övrigt. I förarbetena uttalas att med tanke på att det gäller personskada bör bedömningen vara mer tolerant mot den skadelidande än vid skadeförsäkring. Humanitära och sociala hänsyn kan tala för att viss försäkringsersättning normalt utgår (prop. 2003/04:150 s. 530 f.).

Motionen

Rolf Olsson m.fl. (v) anför i motion Ju386 att ett brottsoffer i många fall kan drabbas av allvarliga ekonomiska konsekvenser. De allra flesta har en hemförsäkring som täcker olika händelser. Många försäkringsbolag friskriver sig dock från det ekonomiska ansvaret i fall där offret t.ex. betett sig på ett visst sätt. I motionen begärs ett tillkännagivande om att det bör göras en översyn av försäkringsbolagens försäkringsvillkor för att undvika oskäliga villkor (yrkande 9).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inte finna annat än att bestämmelserna i den nya försäkringsavtalslagen om nedsättning av försäkringsersättning för personskada vid framkallande av försäkringsfall fått en ändamålsenlig utformning. Lagen har nu varit i kraft i en och en halv månad. För det fall uppföljningen av den nya försäkringsavtalslagen skulle visa att tillämpningen av de nya bestämmelserna skulle leda till oacceptabla konsekvenser för brottsoffer förutsätter utskottet att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till erforderliga lagändringar.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion Ju386 yrkande 9.

Information vid försäkringsfall

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om information vid försäkringsfall. Utskottet hänvisar till riksdagens tidigare ställningstaganden.

Motionerna

Anita Brodén (fp) påpekar i motion L213 att försäkringsbolag inte har någon skyldighet att hålla sig informerat om när en person avlider som har tecknat en försäkring hos bolaget. Försäkringsbolagen är inte heller skyldiga att meddela efterlevande om utfallande försäkringar. Motionären begär ett tillkännagivande om att det i försäkringsavtalslagen införs regler om samordning mellan myndigheter och automatisk försäkringsutbetalning till efterlevande.

Liknande krav framställs i motion L344 av Kerstin Engle (s).

Tidigare behandling

Utskottet har senast våren 2005 i samband med behandlingen av proposition 2003/04:150 Ny försäkringsavtalslag behandlat ett motsvarande motionsyrkande. Utskottet anförde att det i den då aktuella propositionen föreslogs att när ett försäkringsfall har inträffat, skall försäkringsbolaget i skälig omfattning informera försäkringstagaren och andra som har anspråk mot bolaget om sådana förhållanden rörande försäkringen som det är av betydelse för dem att känna till. Om försäkringsbolaget får kännedom om ett försäkringsfall som utgörs av försäkringstagarens död, skall det genast underrätta dödsboet om försäkringsfallet (10 kap. 7 §).

I propositionen anförde regeringen att eftersom det inte är ovanligt att försäkringsbolagen själva saknar relevanta upplysningar och att det är oklart i vad mån sådana kan inhämtas på ett inte alltför betungande sätt

har regeringen valt att inte föreslå en mer långtgående skyldighet för bolagen. Regeringen aviserade att man avsåg att följa frågan och vid behov återkomma till riksdagen.

Utskottet delade regeringens bedömning men underströk betydelsen av att regeringen följer frågan i syfte att förebygga att dödsbon genom pre-skription går miste om de rättigheter som följer av den avlidnes försäkringar (bet. 2004/05:LU4). Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin ovan redovisade uppfattning och föreslår därför att motionerna L213 och L344 avslås.

Könsneutrala försäkringspremier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden med krav på att försäkringspremierna skall vara könsneutrala. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete.

Motionerna

Yvonne Andersson och Sven Brus (båda kd) anser i motion L364 att pensionsförsäkringskostnaderna skall vara lika för kvinnor och män. I motionen begärs ett tillkännagivande med det innehållet.

Liknande yrkanden framställs i motionerna L298 av Camilla Sköld Jansson m.fl. (v) och L353 av Solveig Hellquist m.fl. (fp).

Arbetet inom EU

I december 2004 antogs EG-direktivet om likabehandling av kvinnor och män när det gäller tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster. Syftet med direktivet är att fastställa en ram för bekämpning av könsdiskriminering när det gäller tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster, för att i medlemsstaterna genomföra principen om likabehandling av kvinnor och män.

Förbudet mot diskriminering gäller även vid tillhandahållande av försäkringar och andra finansiella tjänster. Medlemsstaterna skall se till att användningen av kön som en faktor vid beräkningen av premier och ersättningar i samband med försäkringar och därmed sammanhängande finansiella tjänster inte resulterar i att skillnader uppstår i enskilda personers premier och ersättningar i alla nya kontrakt som ingås senast efter den 21 december 2007. Dock får medlemsstaterna besluta att före den 21 december 2007 tillåta proportionerliga skillnader i enskilda personers premier och ersättningar om användningen av kön är en avgörande faktor vid en

riskbedömning som grundas på relevanta och korrekta försäkringstekniska och statistiska uppgifter. Medlemsstaterna skall i så fall meddela kommissionen detta. En medlemsstat som väljer att tills vidare tillåta skillnader skall se över sitt beslut fem år efter den 21 december 2007. Kommissionen avser också att tillsätta en särskild arbetsgrupp för fortsatt behandling av försäkringsfrågan.

Tidigare behandling

Diskrimineringskommittén överlämnade i maj 2004 delbetänkandet (SOU 2004:55) Ett utvidgat skydd mot könsdiskriminering. I utredningsbetänkandet övervägdes bl.a. om ytterligare åtgärder är nödvändiga eller lämpliga med hänsyn till tre EG-direktiv om könsdiskriminering. Vad gäller lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering föreslog utredningen att diskrimineringsgrunden kön läggs till i förbuden som gäller i fråga om bl.a. varor och tjänster. Förbudet mot könsdiskriminering i fråga om tjänster föreslogs omfatta bl.a. försäkringstjänster.

När utskottet våren 2005 behandlade motsvarande motionsyrkanden i sitt av riksdagen godkända betänkande 2004/05:LU17 anförde utskottet att försäkringspremier bör vara könsneutrala, men den då aktuella motionen avstyrktes med hänvisning till det då pågående beredningsarbetet inom Regeringskansliet med anledning av Diskrimineringskommitténs betänkande.

Därefter beslutade regeringen om proposition 2004/05:147 Ett utvidgat skydd mot könsdiskriminering. I propositionen anförde regeringen att utgångspunkten är att diskriminering i fråga om försäkringstjänster är oacceptabelt och att detta gäller oberoende av vad som följer av EG-rättens utformning och minimikraven i det nya EG-direktivet. Vidare redovisades att Diskrimineringskommitténs förslag om diskrimineringsförbud beträffande försäkringar fått en hel del kritik vid remissbehandlingen och att Sverige i förhandlingarna om förslaget till EG-direktivet om likabehandling av kvinnor och män när det gäller tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster agerade med ambitionen att få till stånd ett tydligt diskrimineringsförbud i fråga om försäkringar. Som flera av remissinstanserna framhållit måste emellertid, anförde regeringen vidare, principerna för vad som skall anses vara diskriminering och utformningen av ett diskrimineringsförbud vad gäller försäkringar analyseras mer än vad som hittills gjorts.

Regeringen anförde att det också finns skäl att närmare analysera förutsättningarna för och eventuella konsekvenser av en händelseutveckling där försäkringsbolagen i Sverige förändrar sina beräkningsgrunder men där motsvarande åtgärder inte samtidigt vidtas i andra medlemsstater i EU. Mot den redovisade bakgrunden ansåg regeringen att frågan måste utredas ytterligare, och något förslag till lagstiftning som gäller försäkringstjänster lades därför inte fram i propositionen. Regeringen redovisade att den avser att skyndsamt vidta de åtgärder som krävs för att ta fram ett fullgott bered-

ningsunderlag i frågan om införandet av ett förbud mot könsdiskriminerande försäkringar, inbegripet vilka konsekvenser ett sådant förbud skulle kunna få. Regeringen kommer även att följa den fortsatta utvecklingen inom EU.

Arbetsmarknadsutskottet ställde sig bakom förslagen i propositionen, och riksdagen följde arbetsmarknadsutskottet (bet. 2004/05:AU7, rskr. 267).

Utskottets ställningstagande

När lagutskottet åter har att behandla frågor om könsneutrala försäkringspremier anser utskottet alltjämt att försäkringspremier bör vara könsneutrala. Diskriminering i fråga om försäkringstjänster är, enligt utskottets mening, oacceptabelt. Av den ovan lämnade redogörelsen framgår att regeringen inte heller har någon annan uppfattning.

Enligt vad utskottet erfarit är frågan om införande av ett förbud mot könsdiskriminerande försäkringar, i enlighet med vad regeringen våren 2005 anförde i proposition 2004/05:147, föremål för beredning inom Regeringskansliet. Utskottet anser att resultatet av det pågående beredningsarbetet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagen. Motionerna L298, L353 och L364 bör således avslås.

Uppföljning av den nya försäkringsavtalslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande med begäran om uppföljning av den nya försäkringsavtalslagen. Utskottet hänvisar till riksdagens tidigare ställningstaganden.

Jämför reservation 12 (fp).

Bakgrund

Den nya försäkringsavtalslagen trädde i kraft den 1 januari 2006.

I proposition 2003/04:150 Ny försäkringsavtalslag anförde regeringen att lagstiftning av detta slag allmänt bör följas upp så att den tillämpas på avsett sätt. Vidare anfördes att regeringen kontinuerligt kommer att följa utvecklingen och när det är lämpligt vidta erforderliga åtgärder.

Motionen

Mia Franzén m.fl. (fp) begär i motion L373 ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör göra en analys av den nya försäkringsavtalslagens sociala och ekonomiska konsekvenser (yrkande 6).

Tidigare behandling

I samband med behandlingen av proposition 2003/04:150 avstyrkte utskottet en liknande motion som den nu aktuella med hänvisning till uttalandena i propositionen (bet. 2004/05:LU4).

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till vad som ovan redovisats om bakgrund och tidigare behandling anser utskottet att det inte finns skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av motion L373 yrkande 6, varför yrkandet bör avslås.

Utvidgat ansvar för trafikförsäkringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som förordar ett utvidgat ansvar för trafikförsäkringen. Utskottet hänvisar till riksdagens tidigare ställningstaganden och pågående beredningsarbete.

Jämför reservation 13 (m, fp, kd, c).

Bakgrund

Genom trafikskadelagen (1975:1410) åläggs varje motorfordonsägare att ha trafikförsäkring för sitt fordon. Ersättning betalas ur trafikförsäkringen så snart någon i fordonet skadats. Både förare och passagerare har rätt till ersättning. Dessutom utgår ersättning ur trafikförsäkringen till andra, t.ex. cyklister och fotgängare, som skadas till följd av trafik med fordonet. Full ersättning utgår för alla personskador, oberoende av om någon har skuld till olyckan eller inte. Ersättning till förare och passagerare betalas ur det egna fordonets trafikförsäkring även om skadorna skulle ha uppkommit vid en kollision med ett annat fordon. Om skadorna har orsakats genom vållande i samband med förandet av ett annat fordon, kan det försäkringsbolag som har betalat ut ersättningen kräva den tillbaka från försäkringen för det andra fordonet.

Den ersättning som skall utgå från trafikförsäkringen skall bedömas med ledning av vad som föreskrivs i 5 kap. skadeståndslagen (1972:207) och lagen (1973:213) om ändring av skadeståndslivräntor. Detta innebär bl.a. att trafikskadeersättning till den som orsakats personskada i följd av trafik med motordrivet fordon skall omfatta ersättning för sjukvårdskostnader och andra utgifter, inkomstförlust samt ideell skada. Av 5 kap. 3 § skadeståndslagen följer emellertid att man vid bestämmande av ersättning för inkomstförlust skall avräkna förmån som den skadelidande med anledning av förlusten har rätt till i form av ersättning som betalas på grund av obligatorisk försäkring enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller

på grund av lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller någon annan likartad förmån. Avräkning skall också göras för pension eller annan periodisk ersättning eller sjuklön, om förmånen betalas av en arbetsgivare eller på grund av en försäkring som är en anställningsförmån.

Motionen

Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) anser i motion T497 att kostnaden för sjukfrånvaro som beror på trafikolyckor skall överföras till trafikförsäkringen. Privata försäkringsbolag kan till skillnad från staten sätta premier som beräknas utifrån risken att skadas i trafiken. Det skulle alltså bli dyrare att vara trafikfarlig. Den föreslagna ordningen skulle, enligt motionärerna, leda till ökad trafiksäkerhet. I motionen begärs ett tillkännagivande i enlighet härmed (yrkande 25).

Personskadekommittén

I början av år 1999 beslutade regeringen att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att se över reglerna om samordningen vid personskada mellan skadestånd, ersättning från offentlig försäkring och ersättning från försäkringar av annat slag (dir. 1999:18). Kommittén antog namnet Personskadekommittén. Huvudfrågan för kommittén var att ta ställning till vem som i olika situationer slutligt skulle svara för ersättningen till den som drabbats av en personskada. I direktiven anfördes bl.a. att det för vissa verksamhetsområden satts i fråga om det är rimligt att det allmänna svarar för en så stor del av kostnaderna för personskador som fallet är i dag. Kommittén skulle överväga om ansvaret i större utsträckning kunde överföras till dem som är upphov till kostnaderna.

Personskadekommittén har redovisat sitt arbete i januari 2002 i betänkandet (SOU 2002:1) Samordning och regress – Ersättning vid personskada. Kommitténs majoritet har stannat för att inte förorda ett utvidgat ansvar för trafikförsäkringen, medan en minoritet uttalar sig för en sådan reform.

Personskadekommitténs betänkande har remissbehandlats, och enligt uppgift från Justitiedepartementet pågår beredning av kommitténs förslag.

Tidigare behandling

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat liknande motioner, senast våren 2005 i sitt av riksdagen godkända betänkande 2004/05:LU17. I betänkandet avstyrkte utskottet bifall till motionen med hänvisning till att den fortsatta beredningen av Personskadekommitténs betänkande inte bör föregripas.

I samband med behandlingen av budgetpropositionen för år 2006 har finansutskottet avstyrkt motioner med krav på att sjukförsäkringskostnaderna för trafikskador skall privatiseras. Finansutskottet anförde bl.a. att förslaget att privatisera en del av sjukförsäkringssystemet är en avvikelse

från den modell av skattefinansierade generella socialförsäkringar som i dag bidrar till god riskspridning och att utjämna inkomstskillnader (bet. 2005/06:FiU1). Riksdagen följde finansutskottet.

Utskottets ställningstagande

Lagutskottet ansluter sig till finansutskottets bedömning, men anser alltjämt att det pågående beredningsarbetet inte bör föregripas och föreslår därför att motion T497 yrkande 25 avslås.

Jämkning av trafikskadeersättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden med krav på ytterligare möjligheter att jämka trafikskadeersättning till förare som varit rattfull. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 14 (m, fp, kd, c).

Bakgrund

Trafikskadeersättning kan enligt 12 § första stycket trafikskadelagen (1975:1410) jämkas om den skadelidande uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet har medverkat till skadan. Om föraren har gjort sig skyldig till rattfylleri kan ersättningen till honom även jämkas om han har medverkat till skadan genom vårdslöshet som inte är grov.

Kommissionen lade sommaren 2002 fram ett förslag till ett femte direktiv om trafikförsäkring, KOM(2002) 244 slutlig. Direktivet antogs i maj 2005 och skall vara genomfört i medlemsstaterna senast den 12 juni 2007.

Motionerna

I motion L211 påpekar Marietta de Pourbaix-Lundin (m) att jämkning av ersättning i dag endast kan ske om körningen varit vårdslös. Enligt motionären är det i högsta grad vårdslöst att köra bil berusad. Motionären yrkar ett tillkännagivande om att det bör införas en möjlighet att jämka trafikskadeersättningen om föraren varit rattfull.

Motsvarande yrkande framställs i motion L204 av Jeppe Johnsson (m), L217 av Staffan Danielsson och Kenneth Johansson (båda c), L347 av Kerstin Engle (s), L373 av Mia Franzén m.fl. (fp) (yrkande 4), Ju382 av Johan Pehrson m.fl. (fp) (yrkande 4) och T560 av Elizabeth Nyström m.fl. (m) (yrkande 2).

Tidigare behandling m.m.

Utskottet har senast våren 2005 behandlat motsvarande motionsyrkanden i betänkande 2004/05:LU17. I betänkandet redovisades att utskottet vid tidigare behandling av frågan anfört att den fråga som motionären tar upp har ett nära samband med de frågor som diskuteras inom ramen för förslaget till ett femte direktiv om trafikförsäkring, och utskottet ansåg att det knappast vore meningsfullt att behandla frågan om jämkning av ersättning till en förare som varit rattfull isolerad från andra näraliggande frågor. En lämplig ordning kunde därför, enligt utskottets mening, vara att motionsspörsmålet tas upp i samband med genomförandet av det femte direktivet om trafikförsäkring.

Utskottet anförde vidare att förslaget till EG:s femte direktiv om trafikförsäkring skulle antas inom kort. Därutöver hade utskottet erfarit att det pågick ett arbete inom departementet med att överväga hur direktivet borde genomföras i svensk rätt, att arbetet skulle presenteras i en departementspromemoria samt att frågan om möjligheten till jämkning av trafikskadeersättning till en förare som varit rattfull även skulle behandlas i departementspromemorian. Mot den redovisade bakgrunden avstyrkte utskottet motionerna. Riksdagen följde utskottet.

Justitieministern har i frågesvar från den 19 oktober 2005 och den 8 februari 2006 bl.a. anfört att det under en längre tid pågått ett arbete inom EU med att förhandla fram ett femte direktiv om trafikförsäkring. Det förslag till direktiv som förhandlats har rört frågor som ligger nära den om jämkning av ersättningen till en rattfull förare. Justitieministern anförde vidare att han, liksom lagutskottet, bedömt att det knappast skulle vara meningsfullt att behandla jämkningsfrågan innan den slutliga utformningen av direktivet stått klar. Enligt justitieministern pågår ett arbete inom Justitiedepartementet med att överväga hur direktivet skall genomföras. Arbetet kommer att presenteras i en departementspromemoria som även kommer att ta upp frågan om jämkning av ersättningen till en rattfull förare (svar på frågorna 2005/06:120 och 2005/06:914).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan således konstatera att det pågår ett arbete inom Justitiedepartementet där frågan om jämkning av ersättning till en rattfull förare kommer att behandlas. Enligt vad utskottet erfarit kommer en departementspromemoria att presenteras före sommaren 2006.

Enligt utskottets mening bör resultatet av det pågående arbetet inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagen. Riksdagen bör således avslå motionerna L204, L211, L217, L347, L373 yrkande 4, Ju382 yrkande 4 och T560 yrkande 2.

Handläggning av trafikskadeärenden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om försäkringsbolagens handläggning av trafikskadeärenden. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete.

Jämför reservationerna 15 (v, c) och 16 (fp).

Motionerna

Tasso Stafilidis m.fl. (v) begär i motion L249 tillkännagivanden om att regeringen tillsätter en utredning i syfte att se över försäkringsbolagens handläggning av trafikskadeärenden (yrkande 1), granska försäkringsbolagens egna läkares roll vid skaderegleringen (yrkande 2) samt se över frågan om hur försäkringsbolagens handläggningstider skall bli kortare och mer förutsägbara (yrkande 3).

I motion L308 föreslår Ann-Marie Fagerström (s) ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till åtgärder för att korta försäkringsbolagens handläggningstider av trafikskadeärenden.

Mia Franzén m.fl. (fp) yrkar i motion L373 ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda möjligheterna till förstärkning av trafikskadades ställning i förhållande till försäkringsbolagen (yrkande 3).

Pågående arbete m.m.

Finansinspektionen överlämnade i januari 2003 rapporten (2003:1) Stärkt skydd för trafikskadade – åtgärder och förslag till regeringen. I rapporten lämnade Finansinspektionen bl.a. ett antal förslag till åtgärder när det gäller försäkringsbolagens rutiner för skaderegleringen och handläggningstiderna samt förslag som syftar till att öka och säkerställa kvaliteten i de medicinska bedömningarna. Rapporten har varit föremål för remissbehandling.

Socialstyrelsen fick i sitt regleringsbrev för budgetåret 2003 i uppdrag att göra en översyn av sin roll beträffande tillsynen över de sakkunniga läkare som anlitas i försäkringsärenden. Under våren 2004 redovisade Socialstyrelsen sitt uppdrag i en rapport till regeringen. I rapporten föreslår Socialstyrelsen bl.a. att Trafikskadenämnden skall ges möjlighet att begära prövning av tvistiga, svårbedömda eller i övrigt principiella skadeärenden hos Socialstyrelsens rättsliga råd. Förslaget innebär att en oberoende expertvärdering kan ske av försäkringsläkarnas medicinska bedömningar, vilket i sig innebär en förbättrad rättssäkerhet för de skadelidande. I rapporten görs bedömningen att detta skulle vara ett bättre alternativ än att dessa läkare skulle ställas under Socialstyrelsens tillsyn.

Finansinspektionen presenterade i september 2005 rapporten (2005:7) Stärkt skydd för trafikskadade – en granskning av handläggningstider och information. I rapporten har Finansinspektionen följt upp sin tidigare rap-

port (2003:1) stärkt skydd för trafikskadade. Syftet med undersökningen är främst att följa upp hur bolagen följer förslagen i Finansinspektionens föregående rapport och vilka resultat som bolagen har nått i arbetet med att uppnå en aktivare skadereglering och kortare handläggningstider.

Justitieministern Tomas Bodström har i ett frågesvar från den 14 december 2005 svarat på en fråga om trafikskadades rätt till ersättning för personskada. Han anförde att vad gäller bolagens handläggningstider så föreslog Finansinspektionen i rapporten från 2003 två sätt att korta ned handläggningstiderna. Det ena sättet utgörs av en förbättrad statistikhantering för att underlätta jämförelser mellan bolagen och också inom de enskilda bolagen. Av Finansinspektionens uppföljningsrapport från hösten 2005 framgår att bolagens handläggningstider fortsätter att öka, trots bolagens ansträngningar. Justitieministern anförde att han är bekymrad över detta och att han förväntar sig att bolagen vidtar erforderliga åtgärder för att effektivisera och förbättra skaderegleringen. Han anförde vidare att han även förutsätter att Finansinspektionen fortsätter att driva på utvecklingen i denna riktning.

Det andra sättet att komma åt problemet med långa handläggningstider som Finansinspektionen pekat på i rapporten från 2003 är, anförde justitieministern, att försäkringsbolagen skall kunna utbetala livränta i förskott för skador som utgör arbetsskador (dvs. trafikolyckor till och från arbetet och i arbetet) för att sedan kunna framställa återkrav (regresskrav) mot Försäkringskassan (eller den enskilde) för sådan ersättning som slutligen skall täckas av arbetsskadeförsäkringen. Denna senare fråga bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Vad därefter gäller de trafikskadades förhållande till försäkringsbolagens medicinska rådgivare anförde justitieministern att Socialstyrelsens rapport från våren 2004 för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Justitieministern tillade även att relationerna mellan de trafikskadade och försäkringsbolagen och deras medicinska rådgivare inte kan behandlas av lagstiftaren i annat än förhållandevis allmänna termer. Enligt den nya försäkringsavtalslagen skall ett försäkringsbolag som har fått kännedom om ett försäkringsfall utan uppskov vidta de åtgärder som behövs för att försäkringsfallet skall kunna regleras. Regleringen skall ske skyndsamt och med beaktande av den ersättningsberättigades behöriga intressen (svar på fråga 2005/06:482).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har senast våren 2005 i sitt av riksdagen godkända betänkande 2004/05:LU17 behandlat liknande motionsyrkanden. Utskottet avstyrkte motionerna och anförde att man förutsatte att de frågeställningar som motionärerna tog upp skulle övervägas i samband med den fortsatta beredningen av Finansinspektionens rapport.

Utskottet förutsätter alltså att regeringen kommer att överväga de frågeställningar som tas upp i motionerna i samband med det fortsatta beredningsarbetet inom Regeringskansliet. Motionerna L249 yrkandena 1–3, L308 och L373 yrkande 3 bör därför avslås.

Patientskadelagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör frågor om patientskadelagen. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående beredningsarbete.

Bakgrund

Patientskadelagen (1996:799) innehåller bestämmelser om rätt till patientskadeersättning och skyldighet för vårdgivare att ha en patientförsäkring som täcker sådan ersättning. Patientskadeersättning lämnas för personskador, såväl fysiska som psykiska, som drabbar en patient i samband med hälso- och sjukvård i Sverige. Patientskadelagen innehåller en preskriptionsbestämelse enligt vilken den som vill ha patientskadeersättning förlorar rätten därtill, om han inte väcker talan inom tre år från det han fick kännedom om att anspråket kunde göras gällande och i vart fall inom tio år från den tidpunkt då skadan orsakades.

Läkemedelsförsäkringen är en frivillig, oreglerad kollektiv försäkring, enligt vilken tillverkare och importörer av läkemedel som är medlemmar i Läkemedelsförsäkringsföreningen har åtagit sig att under vissa förutsättningar ersätta läkemedelsskador. Ersättningsbar är enligt åtagandet bl.a. fysisk skada som med övervägande sannolikhet orsakats genom medicinering eller annan medicinsk användning av läkemedel eller klinisk prövning av sådant.

Motionerna

Kenneth Lantz (kd) framhåller i motion L327 att det förekommer att patienter drabbas av skador inom sjukvården i form av smittat blod men att de får kännedom om skadan först sedan preskriptionstiden för ersättningskravet gått ut. Motionären begär att regeringen utreder möjligheterna att ändra preskriptionsreglerna i patientskadelagen till förmån för patienterna (yrkande 1). Vidare anser motionären att undantag i preskriptionsreglerna bör göras beträffande blodsmittade patienter (yrkande 2). I motionen yrkas även ett tillkännagivande om att en pågående översyn av patientskadelagen skall följas upp (yrkande 3).

Samme motionär anser i motion L246 att patientskadelagen bör ses över i syfte att även barn som ammas kan få ersättning för skador som åsamkats dem genom t.ex. moderns intag av medicin. I motionen yrkas tillkännagivanden i enlighet härmed (yrkandena 1 och 2).

Pågående arbete

Patientskadeutredningen överlämnade i februari 2004 betänkandet (SOU 2004:12) Patientskadelagen och läkemedelsförsäkringen – en översyn. Utredningen hade i uppdrag att bl.a. göra en allmän översyn av patientskadelagen (1996:799) och läkemedelsförsäkringen.

Inom ramen för översynen av patientskadelagen har frågan om preskriptionstiderna uppmärksammats. I utredningsbetänkandet redovisas att det har aviserats från Justitiedepartementet att man avser att göra en allmän översyn av preskriptionsbestämmelserna i olika lagar. I avvaktan på en sådan översyn anser utredningen inte att man nu bör göra någon ändring av patientskadelagens preskriptionsbestämmelser. Vad gäller läkemedelsförsäkringen har utredningen rekommenderat att åtagandet för läkemedelsskador skall utvidgas i vissa hänseenden. Utredningen rekommenderar bl.a. att Läkemedelsförsäkringsföreningen åtar sig ersättningsansvaret även för skador orsakade av läkemedel från tillverkare eller importörer som inte är medlemmar i föreningen.

Patientskadeutredningens betänkande har remissbehandlats, och enligt uppgift från Socialdepartementet pågår beredning av utredningens förslag.

Utskottets ställningstagande

Vad först gäller motion L327 anser utskottet att resultatet av den pågående beredningen av Patientskadeutredningens betänkande inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagen. Motion L327 yrkandena 1–3 bör därför avslås.

Vad därefter gäller motion L246 vill utskottet erinra om att enligt patientskadelagen ersätts endast sådana behandlingsskador inom vården som inte är läkemedelsskador och att personer som skadas av läkemedel i stället kan begära ersättning via bl.a. läkemedelsförsäkringen. Inom ramen för läkemedelsförsäkringen finns således redan i dag ett system för att ersätta den typ av skador som beskrivs i motionen. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motion L246 yrkandena 1 och 2.

Reservationer

1. Skadeståndsansvar för atomskador, punkt 2 (fp)

av Martin Andreasson (fp) och Mia Franzén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skadeståndsansvar för atomskador. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:N436 yrkande 6.

Ställningstagande

Pariskonventionen har nyligen ändrats bl.a. på det sättet att ansvarsbeloppen höjts kraftigt. Vi anser, i likhet med motionärerna bakom motion N436, att atomansvarighetslagen måste anpassas till de nya nivåerna enligt Pariskonventionen. Atomansvarighetsutredningen har fått i uppdrag att utreda denna fråga och skall inom kort redovisa sitt uppdrag. Enligt vår mening bör regeringen därefter skyndsamt återkomma till riksdagen med erforderliga lagförslag.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motion N436 yrkande 6, som sin mening ge regeringen till känna.

2. Skadeståndsansvar för multinationella företag, punkt 3 (v, c)

av Tasso Stafilidis (v) och Viviann Gerdin (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skadeståndsansvar för multinationella företag. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L374 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi delar de synpunkter som förs fram i motionen om vikten av att det finns tydliga regler till skydd för den svagare parten när parter från olika länder samarbetar och dessa länder befinner sig på olika nivå vad gäller välstånd, demokrati och utveckling. Bestämmelser om skadestånd är en del i detta. Liksom motionären i motion L374 anser vi att ett multinationellt företag som förorsakat stora skador i ett annat land än det där moderbola-

get har sitt säte inte bör kunna komma undan ansvar genom att föra över tillgångarna till moderbolaget och låta dotterbolaget försättas i konkurs. Det bör vara möjligt för de skadelidande att rikta skadeståndskrav mot moderbolaget även om detta finns i ett annat land. Det är också viktigt, särskilt för fattiga utvecklingsländer, att transnationella företag inte ges möjlighet att bryta mot mänskliga rättigheter, arbetsrättsliga regler eller att bedriva miljöskadlig verksamhet utan att rättsliga åtgärder kan vidtas. Det får ankomma på regeringen att ta erforderliga initiativ.

Vad som nu anförts bör riksdagen, med bifall till motion L374 yrkan- dena 1 och 2, som sin mening ge regeringen till känna.

3. Vårdnadshavares tillsynsplikt och skadeståndsansvar, punkt 4 (m, fp, kd, c)

av Inger René (m), Yvonne Andersson (kd), Bertil Kjellberg (m), Martin Andreasson (fp), Viviann Gerdin (c), Henrik von Sydow (m) och Mia Franzén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om vårdnadshavares tillsynsplikt och skadeståndsansvar. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju478 yrkande 5 och 2005/06: Ju532 yrkande 4 och bifaller delvis motion 2005/06:Ju533 yrkande 10.

Ställningstagande

Vi anser att högre krav måste ställas på föräldrarna till barn som begår brott. I syfte att tydliggöra föräldrarnas ansvar för vad deras barn gör anser vi att föräldrarnas skadeståndsansvar måste skärpas. Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med erforderliga lag- förslag.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motionerna Ju478 yrkande 5 och Ju532 yrkande 4 samt med delvis bifall till motion Ju533 yrkande 10, som sin mening ge regeringen till känna.

4. Solidariskt skadeståndsansvar för personer under 18 år, punkt 5 (fp, kd)

av Yvonne Andersson (kd), Martin Andreasson (fp) och Mia Franzén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om solidariskt skadeståndsansvar för personer under 18 år. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju478 yrkande 17 och 2005/06:Ju533 yrkande 9 och bifaller delvis motion 2005/06:L357.

Ställningstagande

En person som tillsammans med andra skall betala ett skadestånd och som vill göra rätt för sig kan drabbas av att de andra inte betalar sina delar av skadeståndet. Enligt vår uppfattning är det inte rimligt att en ung person på detta sätt kan få en ännu tyngre ekonomisk börda. Liksom motionärerna bakom motionerna Ju478 och Ju533 anser vi därför att det solidariska skadeståndsansvaret för unga brottslingar bör avskaffas. Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med erforderliga lagförslag.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motionerna Ju478 yrkande 17 och Ju533 yrkande 9 samt med delvis bifall till motion L357, som sin mening ge regeringen till känna.

5. Betalning av skadestånd i brottmål, punkt 6 (m)

av Inger René (m), Bertil Kjellberg (m) och Henrik von Sydow (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om betalning av skadestånd i brottmål. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L273 yrkande 2.

Ställningstagande

En person som dömts att betala skadestånd i ett brottmål får ofta inte tillräcklig information för att kunna betala skulden. Detta leder till att personer i onödan registreras hos kronofogdemyndigheten och får betalningsanmärkningar. Riksskatteverket, nuvarande Skatteverket, hemställde redan år 2000 i en skrivelse till regeringen om vissa förordningsändringar i syfte att underlätta för den som skall betala skadestånd i ett brottmål. Obetalda ska-

destånd är ofta en inkörsport till fortsatt skuldsättning. Vi anser att det är angeläget att finna en lösning på detta problem. Det får ankomma på regeringen att skyndsamt ta erforderliga initiativ.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motion L273 yrkande 2, som sin mening ge regeringen till känna.

6. Regressrätt för arbetsgivare, punkt 7 (m, kd, c)

av Inger René (m), Yvonne Andersson (kd), Bertil Kjellberg (m), Viviann Gerdin (c) och Henrik von Sydow (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om regressrätt för arbetsgivare. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L354.

Ställningstagande

Personskadekommittén överlämnade redan i januari 2002 utredningsbetänkandet (SOU 2002:1) Samordning och regress. Kommittén föreslog bl.a. att arbetsgivare skulle få regressrätt vid personskada. Utredningsbetänkandet har varit föremål för remissbehandling, men därefter har inte någonting hänt. Liksom motionärerna anser vi att detta är mycket otillfredsställande. Enligt vår uppfattning bör regeringen snarast återkomma till riksdagen med lagförslag som innebär att kommitténs förslag om regressrätt för arbetsgivare vid personskada genomförs.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motion L354, som sin mening ge regeringen till känna.

7. Skadestånd på grund av sexuella trakasserier, punkt 8 (v)

av Tasso Stafilidis (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om skadestånd på grund av sexuella trakasserier. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Sk349.

Ställningstagande

Ideella skadestånd som saknar samband med skattepliktig verksamhet är normalt skattefria. Enligt rådande praxis är emellertid skadestånd som har sin grund i anställningsförhållanden att betrakta som skattepliktig inkomst av tjänst. Enligt min mening är det inte rimligt att skadestånd som utgår p.g.a. sexuella trakasserier på en arbetsplats beskattas. Liksom motionärerna anser jag att regeringen bör tillsätta en utredning för att se över skadeståndslagen i syfte att skattebefria dessa ersättningar.

Vad som anförs ovan bör riksdagen, med bifall till motion 2004/05: Sk349, som sin mening ge regeringen till känna.

8. Rätt till ersättning för vissa skyddsåtgärder, punkt 9 (m, fp, kd, c)

av Inger René (m), Yvonne Andersson (kd), Bertil Kjellberg (m), Martin Andreasson (fp), Viviann Gerdin (c), Henrik von Sydow (m) och Mia Franzén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rätt till ersättning för vissa skyddsåtgärder. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju380 yrkande 18.

Ställningstagande

Våldsbrott mot kvinnor orsakar inte bara psykiska och fysiska skador utan våldet medför ofta även skador på t.ex. möbler. Enligt gällande regler kan kvinnan inte få ersättning för t.ex. byte av lås, installation av larm och ändring av telefonabonnemang och andra åtgärder som hon vidtar efter det att hon utsatts för brotten. Liksom motionärerna bakom motion Ju380 anser vi att detta inte är rimligt. Enligt vår uppfattning bör det i skadeståndslagen införas en rätt till ersättning för vissa skyddsåtgärder i enlighet med vad som föreslagits av Personsäkerhetsutredningen. Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med erforderliga lagförslag.

Vad som anförs ovan bör riksdagen, med bifall till motion Ju380 yrkande 18, som sin mening ge regeringen till känna.

9. Företagares försäkringsskydd, punkt 10 (m, fp, kd, c)

av Inger René (m), Yvonne Andersson (kd), Bertil Kjellberg (m), Martin Andreasson (fp), Viviann Gerdin (c), Henrik von Sydow (m) och Mia Franzén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om företagares försäkringsskydd. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L373 yrkande 1, bifaller delvis motion 2005/06:T498 yrkande 4 och avslår motion 2005/06:N242 yrkande 5.

Ställningstagande

Många småföretagare får i dag inte teckna försäkring, särskilt om deras verksamhet innebär en stor risk att utsättas för t.ex. rån och stöld. Detta innebär inte att vi förespråkar kontraheringsplikt. Grunden till rådande försäkringsnöd för många företagare är regeringens oförmåga att klara statens uppgift att skydda alla medborgare mot brottslighet. Om man påtvingar försäkringsbolagen ett socialt ansvarstagande för högre risker, måste man vara medveten om att premierna kommer att stiga för samtliga försäkringsstagare, vilket medför att färre har råd att teckna försäkring. Mot denna bakgrund anser vi att regeringen bör se över möjligheterna för vissa företagare att teckna försäkringar för sina verksamheter. Det får ankomma på regeringen att ta erforderliga initiativ.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motion L373 yrkande 1, med delvis bifall till motionerna T498 yrkande 4 samt med avslag på motion N242 yrkande 5, som sin mening ge regeringen till känna.

10. Överfallsskyddet i hemförsäkringar, punkt 12 (v, c)

av Tasso Stafilidis (v) och Viviann Gerdin (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om överfallsskyddet i hemförsäkringar. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:L241 och 2005/06:L265 yrkande 2.

Ställningstagande

Många som tecknar en hemförsäkring utgår från att försäkringen även täcker skador orsakade av våld i hemmet. Flertalet försäkringsbolag har emellertid gjort undantag i försäkringsvillkoren för rätten till ersättning när försäkringstagaren utsatts för våld i hemmet av närstående. Enligt vår mening är det tydligt att avtalsfriheten i detta fall vilar på en manlig norm, vilket leder till orimliga konsekvenser för kvinnor och barn som blivit miss-handlade av en annan familjemedlem. Vi anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att överfallsskyddet i hemförsäkringen även gäller för personer som utsatts för våld av en medförsäkrad familjemedlem.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motionerna L241 och L265 yrkande 2, som sin mening ge regeringen till känna.

11. Nedsättning av försäkringsersättning, punkt 13 (v)

av Tasso Stafilidis (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om nedsättning av försäkringsersättning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju386 yrkande 9.

Ställningstagande

Brottsoffer kan i många fall drabbas av allvarliga ekonomiska konsekvenser till följd av ett brott. De allra flesta har en hemförsäkring som täcker olika händelser. Många försäkringsbolag friskriver sig dock från det ekonomiska ansvaret i fall där offret t.ex. betett sig på ett visst sätt. Vissa villkor är helt legitima medan andra måste betraktas som oskäligen. Liksom motionärerna bakom motion Ju386 anser jag att det bör göras en översyn av försäkringsbolagens försäkringsvillkor för att undvika oskäligen villkor. Det får ankomma på regeringen att ta erforderliga initiativ.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motion Ju386 yrkande 9, som sin mening ge regeringen till känna.

12. Uppföljning av den nya försäkringsavtalslagen, punkt 16 (fp)

av Martin Andreasson (fp) och Mia Franzén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om uppföljning av den nya försäkringsavtalslagen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L373 yrkande 6.

Ställningstagande

Liksom motionärerna bakom motion L373 anser vi att det är angeläget att det skyndsamt görs en analys av den nya försäkringsavtalslagens sociala och ekonomiska konsekvenser. Det får ankomma på regeringen att ta erforderliga initiativ.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motion L373 yrkande 6, som sin mening ge regeringen till känna.

13. Utvidgat ansvar för trafikförsäkringen, punkt 17 (m, fp, kd, c)

av Inger René (m), Yvonne Andersson (kd), Bertil Kjellberg (m), Martin Andreasson (fp), Viviann Gerdin (c), Henrik von Sydow (m) och Mia Franzén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utvidgat ansvar för trafikförsäkringen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:T497 yrkande 25.

Ställningstagande

Vi vill framhålla att om den obligatoriska trafikförsäkringen ges ett utökat ekonomiskt ansvar för personskador i trafiken bör det leda till att medborgarna och det allmänna får en klarare bild av de samlade kostnaderna för sådana skador. Därtill kommer att kostnaderna även kan hänföras till det ställe där de hör hemma. Dessutom är vi övertygade om att försäkringsbolagens intresse av att i olika former medverka till att stärka säkerheten i trafiken ökar ju större andel av de samlade skadekostnaderna som belastar försäkringen. Därutöver torde vårt förslag även medföra andra fördelar, bl.a. skulle trafikförsäkringsbolagen bli direkt engagerade i rehabiliteringsverksamheten.

Vi kan konstatera att Personskadekommitténs överväganden nu är föremål för fortsatt beredning. Vår uppfattning är att beredningen bör leda till att regeringen lägger fram förslag till ändring av trafikförsäkringen i enlighet med vad som anförts i reservationen. Detta bör riksdagen, med bifall till motion T497 yrkande 25, som sin mening ge regeringen till känna.

14. Jämkning av trafikskadeersättning, punkt 18 (m, fp, kd, c)

av Inger René (m), Yvonne Andersson (kd), Bertil Kjellberg (m), Martin Andreasson (fp), Viviann Gerdin (c), Henrik von Sydow (m) och Mia Franzén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om jämkning av trafikskadeersättning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju382 yrkande 4, 2005/06:L204, 2005/06:L211, 2005/06:L217, 2005/06:L347, 2005/06:L373 yrkande 4 och 2005/06:T560 yrkande 2.

Ställningstagande

Jämkning av trafikskadeersättning till en förare som varit rattfull kan, enligt gällande regler, endast ske om körningen varit vårdslös. Om någon vårdslöshet inte kan bevisas utgår full trafikskadeersättning.

Enligt vår mening är det i högsta grad vårdslöst att köra bil berusad. Att full ersättning utgår till en förare som varit rattfull tycker vi är stötande. Vi anser därför att trafikskadelagens ersättningsregler snarast behöver ändras så att full ersättning inte skall kunna utgå till en förare som varit rattfull. Det får ankomma på regeringen att lägga fram erforderliga lagförslag.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motionerna L204, L211, L217, L347, L373 yrkande 4, T560 yrkande 2 samt Ju382 yrkande 4, som sin mening ge regeringen till känna.

15. Handläggning av trafikskadeärenden, punkt 19 (v, c)

av Tasso Stafilidis (v) och Viviann Gerdin (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om handläggning av trafikskadeärenden. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:L249 yrkandena 1–3, 2005/06:L308 och 2005/06:L373 yrkande 3.

Ställningstagande

Vid regleringen av trafikskador, särskilt de svårbedömda pisksnärtsskadorna, hamnar ofta den trafikskadade i underläge gentemot försäkringsbolaget. Enligt vår mening beror detta bl.a. på att försäkringsbolagen har tillgång till fler läkare vid bedömningen och att bolagen numera sällan beviljar juridiskt ombud till den drabbade. Vi vill också peka på den beroendeställning som finns mellan försäkringsbolagets läkare och försäkringsbolaget. Det är också anmärkningsvärt att försäkringsbolagets läkare i sin funktion som sakkunnig inte står under tillsyn av Socialstyrelsen.

Finansinspektionens rapport ger, enligt vår mening, inte tillräckligt underlag för att fatta beslut om vilka åtgärder som bör vidtas. Vi anser i stället att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att se över försäkringsbolagens handläggning av trafikskadeärenden och försäkringsbolagens egna läkares roll. Utredningen bör också överväga frågan om hur försäkringsbolagens handläggningstider skall kunna förkortas och bli mer förutsebara.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motionerna L249 yrkandena 1–3, L308 samt L373 yrkande 3, som sin mening ge regeringen till känna.

16. Handläggning av trafikskadeärenden, punkt 19 (fp)

av Martin Andreasson (fp) och Mia Franzén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om handläggning av trafikskadeärenden. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L373 yrkande 3 och bifaller delvis motionerna 2005/06:L249 yrkandena 1–3 och 2005/06:L308.

Ställningstagande

Försäkringsbolagen handlägger årligen ca 47 000 trafikskadeärenden. Merparten av dessa handläggs effektivt och den skadelidande får ersättning inom rimlig tid. Det kan dock konstateras att det finns ett antal skadelidande som inte har förtroende för försäkringsbolaget. De är t.ex. missnöjda med försäkringsbolagens handläggning och förslaget till skadeersättning. De upplever sin situation som orättvis och vill kunna få sin sak prövad i domstol. Detta är i dagsläget många gånger omöjligt på grund av

rättegångskostnadernas storlek. En möjlighet att förbättra situationen för trafikskadade är att de får tillgång till en rättslig prövning på rimliga villkor. Mot den redovisade bakgrunden anser vi att regeringen bör utreda möjligheterna till förstärkning av trafikskadades ställning i förhållande till försäkringsbolagen. Det får ankomma på regeringen att ta erforderliga initiativ.

Vad som anförts ovan bör riksdagen med bifall till motion L373 yrkande 3 samt med delvis bifall till motionerna L249 yrkandena 1–3 och L308, som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Skadeståndsansvar för atomskador, punkt 2 (v)

Tasso Stafilidis (v) anför:

Jag anser att atomansvarighetslagen måste anpassas till de nya nivåerna enligt Pariskonventionen. Med hänsyn till pågående utredningsarbete i Atomansvarsutredningen har jag valt att inte reservera mig.

2. Rätt till ersättning för vissa skyddsåtgärder, punkt 9 (v)

Tasso Stafilidis (v) anför:

Jag anser att det, i enlighet med Personsäkerhetsutredningens förslag, i skadeståndslagen bör införas en bestämmelse om skyldighet för gärningsmannen att ersätta målsägandens kostnader för åtgärder som behövs för att skydda sig mot ny brottslighet från samme gärningsman.

Med hänsyn till att utredningsbetänkandet är föremål för beredning inom Justitiedepartementet har jag valt att inte reservera mig.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motion från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:Sk349 av Tasso Stafilidis m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning med uppdrag att se över skadeståndslagen och praxis när det gäller skadestånd som utgått på grund av sexuella trakasserier på arbetsplatsen.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Ju380 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändrade skadeståndsregler så att ersättning kan erhållas även för skyddsåtgärder som vidtas efter det att ett grovt kvinnofridsbrott har begåtts.

2005/06:Ju381 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa rätt till ersättning för sorg och saknad.

2005/06:Ju382 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jämkning av trafikskadeersättning för en förare som varit rattfull.

2005/06:Ju386 av Rolf Olsson m.fl. (v):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en översyn skall göras av försäkringsvillkor som gäller brottsskadeersättning för att undvika oskäliga villkor.

2005/06:Ju478 av Peter Althin m.fl. (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att föräldrars skadeståndsansvar skall skärpas.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa det solidariska skadeståndsansvaret för unga brottslingar.

2005/06:Ju532 av Johan Linander m.fl. (c):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av föräldrars ansvar för sina barn.

2005/06:Ju533 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa solidariskt skadeståndsansvar när det gäller unga lagöverträdare.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skärpa föräldrars skadeståndsansvar upp till ett visst maxbelopp.

2005/06:L204 av Jeppe Johnsson (m):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av trafikskadelagen (1975:1410).

2005/06:L211 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en ändring i trafikskadelagen så att full trafikskadersättning inte utgår till den som kört rattfull.

2005/06:L213 av Anita Brodén (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samordning mellan myndigheter samt automatisk försäkringsutbetalning till efterlevande.

2005/06:L217 av Staffan Danielsson och Kenneth Johansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att trafikskadelagens ersättningsregler för rattfyllerister sänks kraftigt och anpassas till praxis i andra länder.

2005/06:L241 av Tasso Stafilidis m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om att överfallsskyddet i hemförsäkringen även skall gälla för en skadelidande som utsatts för våld av en medförsäkrad familjemedlem.

2005/06:L246 av Kenneth Lantz (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en översyn av patientskadelagen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utvidga patientskadelagens omfattning till att gälla barn som ammas och indirekt skadas till följd av att modern medicinerar.

2005/06:L249 av Tasso Stafilidis m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning som ser över försäkringsbolagens handläggning av trafikskadeärenden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall tillsätta en utredning som granskar försäkringsbolagens egna läkares roll vid personskadereglering, innefattande frågor om försäkringsläkarnas lojalitetsförhållande gentemot bolaget, deras medicinska ansvar och vilken vikt som i skaderegleringen tillmätts försäkringsläkarnas bedömning jämfört med de behandlande läkarnas bedömning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utredning även bör omfatta frågan om hur försäkringsbolagens handläggningstider skall kunna bli kortare och mer förutsägbara.

2005/06:L265 av Annika Carlsson och Birgitta Carlsson (båda c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att överfallsskyddet i hemförsäkringar skall gälla även när brott har begåtts mellan makar eller sambor.

2005/06:L273 av Inger René m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att snarast förbättra rutinerna för betalning av skadestånd på grund av brott.

2005/06:L298 av Camilla Sköld Jansson m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer till riksdagen med förslag till lagändring som innebär att diskrimineringsförbudet även innefattar försäkringar.

2005/06:L308 av Ann-Marie Fagerström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att minska försäkringsbolagens handläggningstider för trafikskadade.

2005/06:L327 av Kenneth Lantz (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheten att lägga fram förslag till ändring av patientskadelagens preskriptionsregler.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om undantag i preskriptionsbestämmelserna avseende blodsmittade patienter.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommande översyn av patientskadelagen följs upp enligt dir. 2002:92.

2005/06:L333 av Carina Moberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försäkringsbolags tillgång till patientjournaler.

2005/06:L344 av Kerstin Engle (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att se över möjligheten att skärpa informationsskyldigheten för försäkringsbolag.

2005/06:L347 av Kerstin Engle (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ändring i trafikskadelagen.

2005/06:L353 av Solveig Hellquist m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att pensionsförsäkringskostnaderna skall vara könsneutrala.

2005/06:L354 av Johan Linander och Roger Tiefensee (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbetsgivares regressrätt vid personskada.

2005/06:L357 av Catherine Persson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skadeståndsansvar för underåriga.

2005/06:L364 av Yvonne Andersson och Sven Brus (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att pensionsförsäkringskostnaderna skall vara lika för kvinnor och män.

2005/06:L373 av Mia Franzén m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det finns anledning att se över förutsättningarna för vissa företagare att teckna försäkringar för sina verksamheter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta utreda möjligheterna till förstärkning av trafikskadades ställning i förhållande till försäkringsbolagen.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om ökade möjligheter till jämkning av trafikskadeersätt-
ning till en förare som varit rattfull.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om en skyndsam analys av den nya försäkringsavtalsla-
gens sociala och ekonomiska konsekvenser.

2005/06:L374 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att multinationella företag som orsakar stora skador
inte skall kunna komma undan skadeståndsansvar genom att låta
utländska dotterbolag gå i konkurs.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att skadeståndskrav skall kunna riktas mot moderbo-
laget av skadelidande i ett annat land.

2005/06:T497 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att överföra den del av sjukfrånvaron som beror på
trafikolyckor till trafikförsäkringen.

2005/06:T498 av Karin Pilsäter och Mia Franzén (båda fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om möjligheterna för företagare att teckna försäkring.

2005/06:T560 av Elizabeth Nyström m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om trafikskadelagen.

2005/06:N242 av Tobias Krantz (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att företagarnas försäkringsskydd måste stärkas.

2005/06:N436 av Eva Flyborg m.fl. (fp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att anpassa atomansvarighetslagen till den nya nivån
i Pariskonventionen.